

Action Research

พัชรี ใจการุณ

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์

เนื้อหา

- ความหมาย
- รูปแบบ
- ตัวอย่างวิจัยปฏิบัติการ

ความหมาย

- **“Action Research”** = “การวิจัยเชิงปฏิบัติการ/การวิจัยปฏิบัติการ”
- เป็นการวิจัยเพื่อ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า(อนันต์ ศรีโสภณ, 2521 และลัดดา อະຍະວົງສ໌, 2533)

ความหมาย

- **อเมริกา** : Kurt Lewin (1946) ศึกษาปัญหาของชนกลุ่มน้อยในอเมริการะยะเฟื่อง ยุติสงครามโลกครั้งที่สอง โดยใช้กระบวนการศึกษาในลักษณะกลุ่ม รวมกัน ทำงานและตัดสินใจ อย่างมีพันธะต่อกันเพื่อมุ่งมั่นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดี ขึ้น ใช้การปฏิบัติการ 3 ขั้นตอน คือการวางแผน การปฏิบัติการ และการ สะท้อนผลการปฏิบัติ
- **อังกฤษ**: Elliott and Adelman (1973) เน้นการปฏิบัติงานด้วยการควบคุม ตนเอง หรือด้วยกลุ่ม(self or group control) มากกว่าการใช้ผู้ควบคุมคุณภาพ ที่มาจากภายนอก (quality controller)

ความหมาย

- **ออสเตเรีย** : Kemmis and Mc Taggart(1982) ได้เสนอกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่มีรูปแบบสมบูรณ์มากขึ้น เป็นแบบหนึ่งของการรวบรวม ร่วมมือ สะท้อนตนเอง โดยผู้ปฏิบัติ เพื่อปรับปรุง
- : Zuber-Skerrit (1996) เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเป็นวงจรต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน คือ 1) การวางแผน 2) การปฏิบัติ 3) การสังเกต และ 4) การสะท้อนผล โดย 1-3 จะมีการทำงานเป็นวงจรที่ 2 ซึ่งจะปรับการทำงาน แล้วนำไปปฏิบัติ สังเกต และสะท้อนผล เพื่อปรับปรุงต่อไป

ความหมาย

ไทย: ล้วน และ อังคณา สายยศ (2538) เป็นการวิจัยที่มุ่งแก้ปัญหาเฉพาะหน้าเป็นครั้งๆไป ไม่สามารถใช้อ้างอิงกับกลุ่มอื่น

ผ่องพรรณ ตรัยมงคลกุล (2544) เป็นการค้นคว้าหาคำตอบอย่างมีระบบแบบแผนเชื่อถือได้ แล้วเอาขั้นตอนนั้นไปทดลองปฏิบัติในสถานการณ์จริงเพื่อยืนยันผล

สุวิมล ว่องวานิช (2551) มีการสะท้อนกลับเกี่ยวกับผลการปฏิบัติ แล้วเปิดโอกาสผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วม ร่วมวิพากษ์การปฏิบัติงาน และผลที่ได้รับ โดยใช้กระบวนการดำเนินการอย่างเป็นวงจรต่อเนื่อง แล้วนำผลไปเปลี่ยนแปลงปรับปรุงการปฏิบัติงานต่อไป

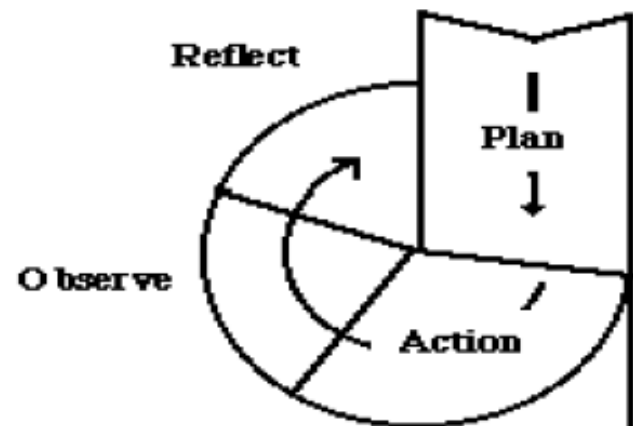
วิจัยเชิงปฏิบัติการกับพยาบาล

- **Hard and Bond (1995)** กล่าวว่า เป็นความสามารถสะท้อนสิ่งปฏิบัติเพื่อการพัฒนาและสร้างทฤษฎีจากการปฏิบัติ เป็นเครื่องมือสำหรับนักปฏิบัติ ความรู้ที่ได้เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิตเพื่อพัฒนาการปฏิบัติการดูแลสุขภาพให้ดีขึ้น และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้กับพื้นที่ได้อย่างเต็มที่
- **Rolfe (1996)** กล่าวว่า การนำนักปฏิบัติในคลินิกเข้าสู่การวิจัยในการพื้นที่การปฏิบัติงานของตนเอง จะเอาชนะช่องว่างระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติได้ และทำให้การปฏิบัติงานดีขึ้นโดยตรง และสร้างองค์ความรู้ทางการพยาบาล

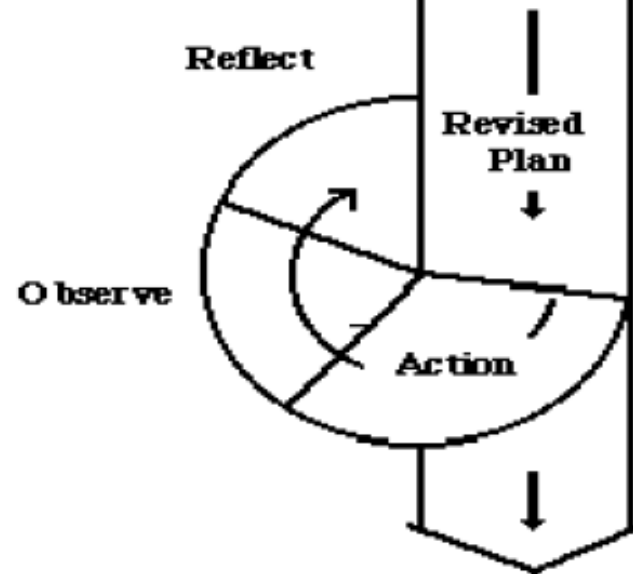
รูปแบบ

- ประเภทที่ 1 การวิจัยที่ยึดเทคนิค หรือทฤษฎี (**Technical action research**) โดยอาศัยบุคคลภายนอกมาช่วยปรับปรุงในหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติจะอยู่ภายใต้การควบคุมของนักวิจัย — ผู้ปฏิบัติไม่ค่อยมีบทบาทเสนอความคิด
- ประเภทที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติที่เกิดจากประสบการณ์ปฏิบัติ (**Practical action research**) เป็นการวิจัยที่นักวิจัยทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาด้านกระบวนการทำงาน เน้นส่งเสริมผู้ปฏิบัติสะท้อนผลและคิดวิเคราะห์ พัฒนาปรับปรุงการทำงานด้วยตนเอง
- ประเภทที่ 3 เป็นอิสระปลดปล่อยจากพันธการทั้งปวง (**Emancipatory action research**) หรือการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (**Participatory action research : PAR**) เป็นการวิจัยที่เกิดการร่วมกันระหว่างนักวิจัยและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน

CYCLE 1

CYCLE 2

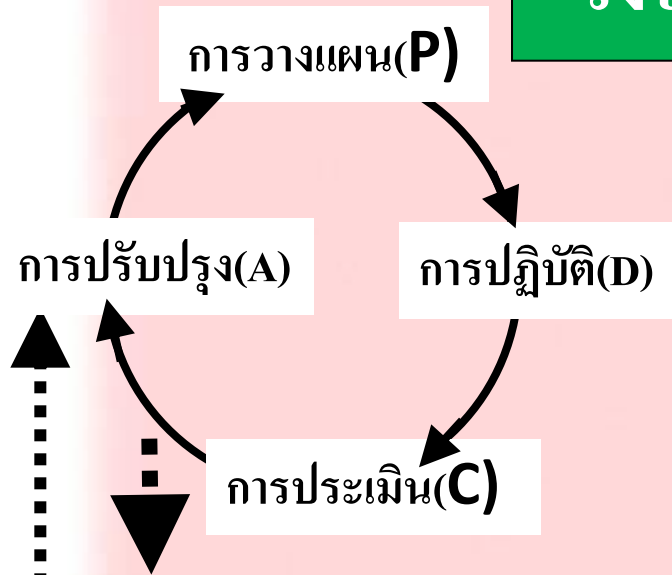

Simple Action Research Model (MacIsaac, 1995)

เปรียบเทียบ

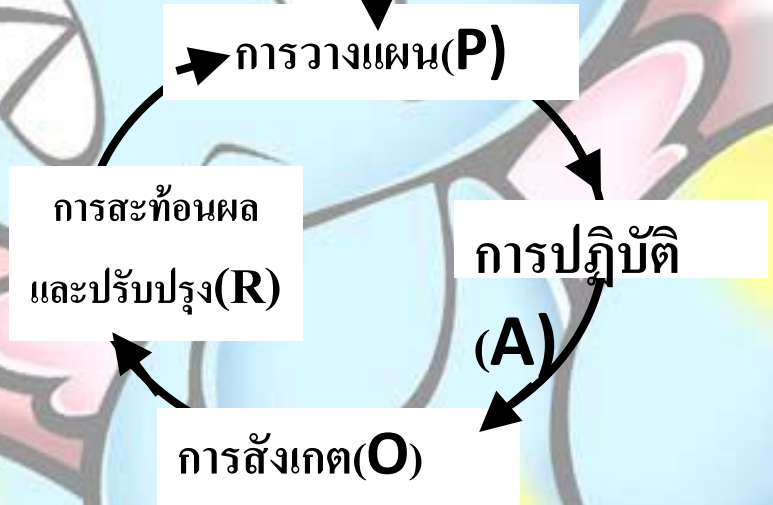
กระบวนการ บริหาร	กระบวนการพัฒนา คุณภาพ	กระบวนการพยาบาล	กระบวนการวิจัย ปฏิบัติการ
1. การวางแผน(P)	1. Plan	1. Health Assessment 2. Nursing Diagnosis 3. Nursing Planning	1. Planning วางแผน
2. การนำแผนไป ปฏิบัติ(I)	2. Do	4. Nursing Implementation	2. Acting ปฏิบัติ
3. การกำกับ ประเมินผล(E)	3. Check	5. Nursing Evaluation	3. Observing สังเกต, บันทึก
4. การย้อนกลับ (F)	4. Act		4. Reflecting สะท้อนผล

วงจรคุณภาพภายใน

หากยังไม่มีวิธีการแก้ไขปัญห
จำเป็นต้องสืบค้นด้วยการวิจัย

นำข้อค้นพบจากการวิจัยสู่การปฏิบัติอีก

วงจรการวิจัยปฏิบัติการ

ตัวอย่างวิจัยปฏิบัติการกับพยาบาล

- การพัฒนาระบบบริการพยาบาลผู้ป่วยวัณโรค โรงพยาบาลระนอง (ธารรัตน์ ลัจจา และกัลยาณี นาคฤทธิ์, 2555)
 - จุดประสงค์ เพื่อพัฒนาระบบบริการพยาบาลผู้ป่วยวัณโรคและศึกษาผลลัพธ์ของการพัฒนาระบบบริการพยาบาลผู้ป่วยวัณโรค
 - 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการทดลอง 2) **ขั้นดำเนินการทดลอง** (4 ขั้นตอน ของ เคมมิสและแมคทาการ์ด ประกอบด้วย การวางแผน (**planning**) การปฏิบัติ (**action**) การสังเกต (**observation**) และการสะท้อนการปฏิบัติการ (**reflecting**) ซึ่งดำเนินการอยู่ 2 วงจร) และ 3) ขั้นประเมินผลการทดลอง
 - เก็บข้อมูล --แบบสอบถามการปฏิบัติตัวในการดูแลตนเองของผู้ป่วยวัณโรค แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ป่วยวัณโรค แบบสอบถามความพึงพอใจของทีม สาขาวิชาชีพ แบบประเมินผลแนวทางปฏิบัติการดูแลผู้ป่วยวัณโรค
 - วิเคราะห์---1) วิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติของพยาบาลตามระบบบริการพยาบาลผู้ป่วยวัณโรค การดูแลตนเองของผู้ป่วยวัณโรคและอัตราการกลับมารักษาซ้ำ ของผู้ป่วยวัณโรค โดยใช้ความถี่และร้อยละ
2) ความ พึงพอใจของทีมสาขาวิชาชีพและผู้ป่วยวัณโรคต่อระบบบริการพยาบาลผู้ป่วยวัณโรค ใช้สถิติค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3) ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยด้วยสถิติ **paired-samples t-test**

ตัวอย่างวิจัยปฏิบัติการกับพยาบาล

- การพัฒนาระบบการดูแลผู้ป่วยให้ปลอดภัยห้องตรวจอายุรกรรม งานผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลบุรีรัมย์ (วิสารักร มดทอง, พรรณนิภา รักพาณิชย์, อรุษา อาไฟพิศ, 2556)
 - จุดประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบอุบัติการณ์ผู้รับบริการอาการทรุดลงขณะรอตรวจจนต้องนอน รพ. หรือ เสียชีวิตก่อนและหลังการพัฒนา
 - 2) เพื่อเปรียบเทียบระยะเวลาการรับบริการของผู้รับบริการทั่วไปและผู้รับบริการเร่งด่วน ก่อนและหลังการพัฒนา
- 4 ขั้นตอน (PDCA) คือ 1) ขั้นวางแผน (ปัญหาอุบัติการณ์ ทบทวนวรรณกรรม ร่างแนวทางปฏิบัติการ)
 - 2) ขั้นดำเนินการ (การประชุมเชิงปฏิบัติ การทดลองใช้)
 - 3) ขั้นตรวจสอบศึกษาผล (ประเมินผลการปฏิบัติการหลังทดลองใช้)
 - 4) ขั้นดำเนินการรักษาคุณภาพ (จัดทำแนวทางการ ติดตามเป็นระยะ)
- เก็บข้อมูล —แบบรายงานอุบัติการณ์ และ แบบเก็บระยะเวลารอคอยของผู้รับบริการ โดยลุ่มเก็บทุกเดือนและนำมาหาค่าเฉลี่ย
- วิเคราะห์---เปรียบเทียบตัวชี้วัดในแต่ละปี วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ตัวอย่างวิจัยปฏิบัติการกับพยาบาล

- การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างความตระหนักในพิษภัยบุหรี่สำหรับเยาวชนไทย (ผ่องศรี ศรีมรกต และ รุ่งนภา ภาณุตรัตน์, 2550)
- การพัฒนาแนวทางปฏิบัติในการดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการรักษาโดยการใส่วัสดุยึดตรึงจากภายนอก (วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี นครลำปาง และโรงพยาบาลลำปาง, 2552)
- การศึกษาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาคาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมในวัยรุ่น (แม่วัยใส) (ศิริพร จริวดี นกต และคณะ, 2554)

ตัวอย่างวิจัยปฏิบัติการกับพยาบาล

- การใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการป้องกัน และแก้ไข ปัญหาการดื่มสุราในชุมชนหมู่บ้านหนองเต่าคำใหม่ ตำบลป่าไผ่ อำเภอ สันทราย จังหวัดเชียงใหม่ (สุพิมล ขอผลและคณะ, 2557)
- การพัฒนาแบบแผนการนิเทศทางคลินิกแบบมีส่วนร่วมของพยาบาล วิชาชีพโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร (วันทนีย์ ตันติ สุข, 2556)
- การพัฒนารูปแบบการบันทึกทางการพยาบาลแผนกผู้ป่วยใน (จิตติมา ปลื้มใจ, เพลิณ ฦ พัทลุง, 2558)
- การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการดูแล ผู้สูงอายุแบบองค์รวม (เกรียงศักดิ์ ธรรมอภิพลและคณะ, 2557)

จุดเด่นและจุดด้อยของการวิจัยปฏิบัติการ

- จุดเด่น

- เป็นการวิจัยที่มีชีวิตชีวา เพราะคำนึงถึงการมีส่วนร่วม
- ผลการวิจัยคือความเจริญก้าวหน้าของทุกฝ่าย
- ผลการวิจัยคือความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง

- จุดด้อย

- ผลการวิจัยไม่สามารถสรุปอ้างอิงไปยังกลุ่มอื่นๆได้ เฉพาะเทคนิควิธีเท่านั้นที่จะนำไปประยุกต์กับกลุ่มอื่นๆได้ แต่อาจได้ผลไม่เหมือนกัน

วิธีการวิจัยปฏิบัติการ

ตัวอย่างคำถามวิจัยจากการวิเคราะห์ตัวป้อน

- ① ผู้ปฏิบัติมีความต้องการ หรือสนใจในเรื่องใดบ้าง อย่างไร?
- ② ผู้ปฏิบัติมีปัญหาเกี่ยวกับงานในเรื่องใดบ้าง ?
- ③ ผู้ปฏิบัติมีพื้นฐานความรู้ความสามารถ เพียงไร ?
- ④ วิธีที่เหมาะสมสำหรับผู้ปฏิบัติกลุ่มนี้คือ วิธีใด ?

ฯลฯ

คำถามเกี่ยวกับกระบวนการ

- 1 การใช้กิจกรรม...X.. ทำให้พฤติกรรม Y ของผู้ปฏิบัติเปลี่ยนแปลงเพียงใด?
- 2 การใช้วิธีการ... และวิธีการ ... แก้ปัญหา .. ทำให้เกิดผลแตกต่างกันหรือไม่ ?
- 3 สาเหตุของพฤติกรรมเบี่ยงเบน ... เกิดจากอะไรบ้าง ?

ฯลฯ

คำถามเกี่ยวกับผลลัพธ์

- 1 ผู้ปฏิบัติที่ได้รับการสอนโดยวิธี....มีพฤติกรรม...ถึงเกณฑ์ขั้นต่ำหรือไม่ ?
- 2 ภายหลังจากการเรียนรู้เรื่อง...ผู้ปฏิบัติมีเจตคติเป็นอย่างไร ?
- 3 วิธีการแก้ปัญหาแบบ...ให้ผลดีกว่าแบบ...หรือไม่ ? อย่างไร ?
- 4 ผู้ปฏิบัติมีพฤติกรรม...ภายหลังจากการสอนดีวก่อนการสอนจริงหรือไม่ ? ฯลฯ

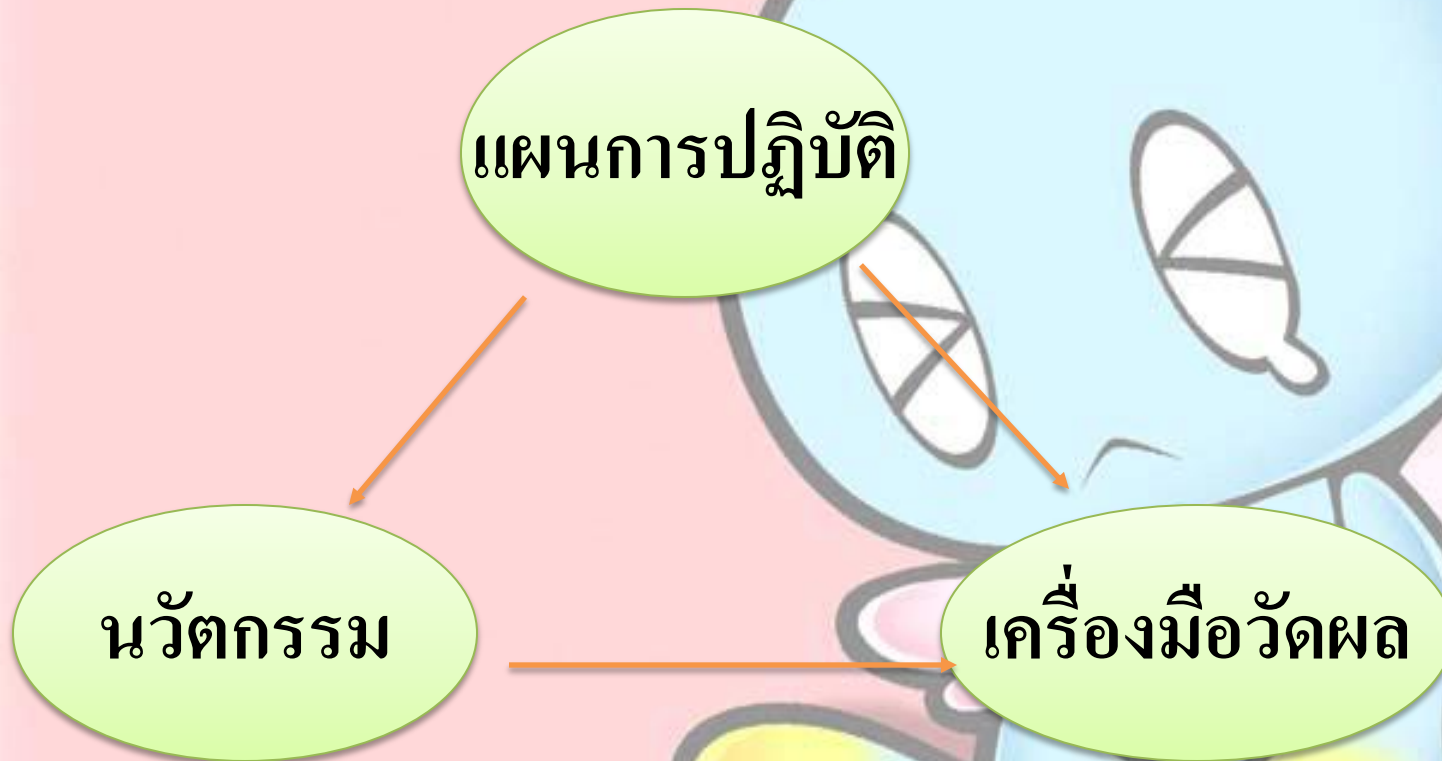
ตัวอย่างพฤติกรรมที่คาดหวัง

พุทธิพิสัย: ความรู้, ผลการเรียนรู้, การคิดวิเคราะห์, การแก้ปัญหา ฯ

ทักษะพิสัย : ออกแบบ, ประดิษฐ์, สาธิต, ทักษะ...

จิตพิสัย : สนใจ, พึงพอใจ, เจตคติ, ตระหนัก, คำนึง, ความรับผิดชอบ ฯ

เครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือแต่ละประเภทนำไปพัฒนาเป็นผลงานทางวิชาการได้

ตัวบ่งชี้ของผู้ปฏิบัติ

- 1.ให้ผู้ปฏิบัติสร้างความรู้เอง (Construct)
- 2.ให้ผู้ปฏิบัติใช้ทักษะกระบวนการ(Process skill)หรือกระบวนการคิด(Thinking process)และกระบวนการกลุ่ม(Group process)สร้างความรู้ด้วยตนเอง
- 3.ให้ผู้ปฏิบัติมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ(Participation)ลงมือคิดปฏิบัติ สรุปลความรู้ด้วยตนเอง รวมทั้งให้มีปฏิสัมพันธ์(Interaction)ทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม

การเขียนโครงการวิจัย 3 บท

บทที่ 1 บทนำ

บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา(3-5 หน้า)

คำถามวิจัย (เขียนเป็นข้อๆ)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (เขียนให้สอดคล้องกับคำถามวิจัย)

สมมุติฐานการวิจัย (เขียนจากวัตถุประสงค์ข้อที่มีการเปรียบเทียบ)

ขอบเขตการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

นิยามปฏิบัติการ

คำถามวิจัย

1. เขียนเป็นข้อๆ และเขียนเป็นประโยคคำถาม
2. ถ้าเป็นวิจัยปฏิบัติการมักจะตั้งคำถามวิจัยว่า การปฏิบัติงานอย่างนี้จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ตัวผู้ปฏิบัติถึงเกณฑ์ขั้นต่ำหรือไม่ ? หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นหลังการปฏิบัติจะดีกว่า/สูงกว่าก่อนปฏิบัตินั้น หรือไม่ เพียงใด ?
3. ถ้าเป็นวิจัยปฏิบัติการทางการบริหาร ก็มักจะตั้งคำถามวิจัยว่า การแก้ปัญหา/พัฒนาจะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่กลุ่มเป้าหมายถึงเกณฑ์ขั้นต่ำ หรือไม่ ? หรือผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นหลังการแก้ปัญหาจะดีกว่า/สูงกว่าก่อนการแก้ปัญหาหรือไม่ เพียงใด ?

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เป็นการแปลงคำถามวิจัยให้เป็นประโยคบอกเล่าว่าจะทำอะไรที่จะเป็นการตอบคำถามนั้นๆ
2. มักจะเกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบ เพราะจะเป็นวิธีที่จะตอบคำถามเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการแก้ปัญหา/พัฒนางานนั้นๆ
3. กล่าวครอบคลุมพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นในกลุ่มเป้าหมายอย่างครบถ้วน หรือแสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์หลายๆอย่างที่เกิดขึ้นจากการวิจัยครั้งนี้

สมมุติฐานการวิจัย

1. เป็นการนำเอาคำถามวิจัย หรือวัตถุ ประสงค์แต่ละข้อ มาเขียนเพื่อคาดคะเนคำตอบ
2. นิยมเอาเรื่องที่เป็น การเปรียบเทียบ มาเขียนคาดคะเนคำตอบ

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

ระบุว่ามียี่กลุ่ม กี่คน

2. พฤติกรรมผู้ปฏิบัติ หรือตัวแปรที่ต้องการให้เกิดขึ้น ปกติจะปรากฏอยู่ในชื่อเรื่องวิจัย

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

ระบุเนื้อหาสาระที่นำมาศึกษา ถ้าเป็นการสอนก็ระบุเนื้อหา ถ้าเป็นงานวิจัยทางบริหารก็หมายถึงสาระต่างๆที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา หรือพัฒนา

4. ระยะเวลาการดำเนินการ ระบุว่าเป็นช่วงวัน เดือน ปีใด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ทางวิชาการ

ระบุว่าจะทำให้ได้อะไรเกิดขึ้นบ้างเมื่องานวิจัยเสร็จลง

ประโยชน์ต่อการนำไปใช้

เป็นการกล่าวถึงการนำผลการวิจัยไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ หรือกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง)

นิยามปฏิบัติการ

เป็นการเลือกคำสำคัญมาอธิบายไว้ให้เข้าใจตรงกัน
เพื่อป้องกันปัญหาการตีความไปต่าง ๆ กันได้

 หมายถึง.....

 หมายถึง.....

 หมายถึง.....

 หมายถึง.....

บทที่ 2

วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มีหัวข้อหลักต่อไปนี้

1. แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....
2. นโยบายที่เกี่ยวข้อง
3. บริบทสถานปฏิบัติ
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. กรอบแนวคิดการวิจัย (ถ้ามี)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การ
เตรียม
การวิจัย

วงจรการวิจัยปฏิบัติการ

- การวางแผน(Planing)
- การปฏิบัติตามแผน(Acting)
- การสังเกตและบันทึกผล
(Observing)
- การสะท้อนผล(Reflecting)

ผลลัพธ์

- ความรู้
- ทักษะ
- ความพึงพอใจ
- ฯลฯ

วิธีดำเนินการวิจัย

บทที่ 3

1. ประชากรกลุ่มเป้าหมาย
2. ขั้นตอนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมาย

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยครั้งนี้กำหนดประชากรกลุ่มเป้าหมายเป็น 3 กลุ่ม และมีส่วนร่วมในการวิจัยดังนี้

1. หน้าที่เป็นผู้วิจัย
2. หน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติ
3.

ขั้นตอนการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมงาน

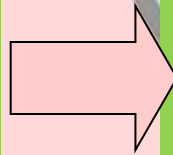
เป็นขั้นตอนการศึกษาบริบทสถานที่ปฏิบัติ
การวิเคราะห์ผู้ปฏิบัติ การเตรียมสื่อ/วิธีการเพื่อการ
สร้างความตระหนัก ต่อดำเนินงานร่วมกัน ของ
ปฏิบัติ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการวิจัย

การวิจัยปฏิบัติการจะแบ่งออกเป็น 2 วงจร ดังนี้

วงจรที่ 1

ขั้นที่ 1 การวางแผน
ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ
ขั้นที่ 3 การสังเกต
ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล

วงจรที่ 2

ขั้นที่ 1 ทบทวนวางแผน
ขั้นที่ 2 การปฏิบัติ
ขั้นที่ 3 การสังเกต
ขั้นที่ 4 การสะท้อนผล

ขอหายใจก่อนนะคะ

ขอบคุณค่ะ

